

BISERIC'A si SCÓL'A.

Fóia bisericésca, scolastica, literara si economica.

Iese odata in septemana: DUMINECA.

Pretulu abonamentului:

Pentru Austro-Ungari'a pe anu . . . 5 fl.—cr.
" " " " jum. anu 2 „ 50 „
Pentru Romani'a si strainetate pe an 14 franci
" " " " „ j. a. 7 franci

Pretulu insertiuniloru:

Pentru publicatiunile de trei ori ce contienu
cam 150 cuvinte 3 fl., pana la 200 cuvinte
4 fl. si mai sus 5 fl. v. a.

Correspondintiele sè se adreseze la Redac-
tiunea dela

„BISERIC'A si SCÓL'A“

Èr banii de prenumeratiune la

TIPOGRAFI'A DIECESANA in ARAD.

Viéti'a cá individu si viéti'a in societate.

Unu omu traiesce in o pustia. Este singuru, si nu intalnesce pre nimenea. In acésta stare este pre naturalu, ca densulu este avisatu numai la sene, nu-lu ajuta, si nici nu póte asteptá ajutoriu dela nimenea; pre de alta parte nici densulu nu are facia de nimenea nici unu feliu de detorintia.

Omulu acest'a in urmare nu are alte dato-rintie, decât numai facia de sene. Acestea nu sunt tocma multe, pentruca densulu se multimesce cu putienu; si daca considerámu, ca greutatea vietii o forméza multimea deforintiiloru si pretensiuniloru, ce le are omulu, ar poté crede cinev'a, ca acestu omu cu putiene detorintie, cu putiene trebuintie, trebue se fia fericitu.

Daca l'am intelní inse, si l'am intrebá, elu ne-ar spune, ca nu se semte bine. Singuru nu este in stare a-si cascigá tóte cele trebuincióse, nu-si póte face imbracaminte, incaltieminte, si mancare; nu se póte aperá incontra animaleloru selbatece, si ce este mai multu nu are pre nimenea, cu cine se mai schimbe câte unu cumentu, se-si comunice gandurile sale, se-si comunice bucuri'a si durerea; si asia lu-manca lips'a si urítulu.

Nu se semte omulu bine singuru pre pamentu, si dóne lucruri cu deosebire lu-facu, cá acestu bine se-lu caute in o viétia in societate cu semenii sei.

Dóne lucruri sunt, cari silesco, si aviséza pre omu a traí in societate si anume: necesità-tile cele multe si varie, de cari este pendentia viéti'a si desvoltarea omenésca pre de o parte, ér pre de alt'a o necesitate psihica, propria naturei omenesci: nu se semte omulu deplinu multiemitu nici cand are celu mai mare motivu de bucuria, daca acésta bucuria nu o póte com-unicá si altor'a, si anume acelor'a, pre cari ii-

stiméza, si iubesce. Cand li-o póte inse com-unicá, si vede, ca ei se bucura, atunci bucuri'a lui devine mai mare, si numai in chipulu acest'a semte omulu adevérata placere in faptulu, carele i-a causatu bucuri'a.

Bucuri'a este cam rara in lume, si mai dese sunt durerile si necazurile. In necazu apoi este pentru omu cea mai mare binefacere, cand are pre cinev'a, carele se-lu mangaia, si se-i dea si unu sfatu bunu, cum se iésa din necazu, si pre viitoriu sè se scie ferí de a mai cadé in o ast-feliu de positiune nefericita.

Este dara pré evidentu, ca omului i-este im-possibilu a traí singuru, impossibilu a-se desvoltá si inaintá fara ajutoriulu societáti.

* * *

Indatace cineva este membrulu unei socie-táti elu casciga drepturi facia de societate, dar in acelasi timpu are a impliní din partea sa si unu siru anumitu de detorintie, are adeca si den-sulu detorintia, ca in anumite casuri normate prin legatur'a, carea sustiene societatea, se nu lucre pentru sene, ci se lucre pentru prospera-rea societáti.

Va se dica in momentulu cand devine ci-nev'a membrulu unei societáti, elu abdice pentru anumite casuri de a lucrá intru interesulu seu, si se angagiéza a lucrá in favorulu societáti, cá prosperandu societatea, din care face parte, cu ajutoriulu acesteia se-si póta promová cu mai multa usiurintia interesele sale personale, indi-viduale, cari stau in strensa legatura cu mersulu societáti.

Omulu inse este omu. Pre de o parte ar dorí, cá societatea se prospereze, ér pre de al-t'a cugetand, ca camesi'a este mai aprópe, decât sumanulu, uita de detorintiele sale facia de so-cietate, seau ceea ce este si mai reu, voiesce, si lucra, ca societatea intréga se promoveze nu-mai interesele sale.

De aci provinu apoi multe neazuri, societatea nu prosperéza, nu pôte reversá acele binefaceri asupra membriloru, cari binefaceri acesti'a le-ascépta cu dreptu cuventu dela dens'a, ómenii se disgusta, o parte se retragu, ér partea, carea remane nepotendu lucrá cu destula putere si energia, societatea decade, si rezultatulu este, ca mai curend, sean mai tardiu trebue se apuna.

* * *

Cu cât este mai desvoltatu si mai inaintatu unu poporu in cultura, cu atât este mai desvoltatu la densulu spiritulu de asociatiune; asia incât la popórele din apusu, mai ca nu mai este nici unu feliu de intreprenderu, carea se nu fia basata pre asociatiune.

La noi, la romani, a inceputu acum de multu a-se desvoltá spiritulu de asociare, si nu se pôte negá, si pre acestu terenu putem inregistrá progresu.

Din nefericire inse, la noi, la romani, pareca este alta minune, mai nici o intrunire de ale nóstre nu progreséza in mesur'a cuviintiósá, ér o parte din reuniunile, ce avemu, abia vegetéza, si asia dicend se leagana intre viétia si mórte.

Ba mai mai multu, si ceea ce este si mai durerosu, este faptulu, ca nu numai reuniunile nu progreséza, dar nu progreséza conform trebuintieloru nici acea corporatiune, de carea sunt legate multe sperantie ale poporului nostru, nu progreséza nici biseric'a, carea inca nu este altcev'a, decât o intrunire, o societate, o corporatiune — conform multeloru trebuintie ale acestui poporu, si in conformitate cu multele ilusiuui, ce ni-le faceamu pre timpulu, cand am redobanditu constitutiunea bisericésca.

S'au facutu, si se face, in biseric'a si in scóla progresu, nu se pôte tagadui; dar nu se face nici pre departe atât, pre cât am avé in adeveru trebuintia.

Daca ne vomu intrebá de causa, vomu afiá cá mai in totu ceea ce s'a facutu au fost angagiati numai unii, sean dóra chiar numai câte unulu. Putiene lucruri de ale nóstre sunt, in cari se ne fim angagiati cu tótii; ér caus'a, ca nu ne angagiámu cu totii este, ca n'am avutu pana acum dóra timpulu fisicu, cá se ne deprindemu a lucrá in comuniune cu altii, se cunóscemu valórea acestui soi de activitate, sean dóra nu ne am deprinsu inca a-ne mai calcá pre acele pasiuni si patimi, cari ne-au facutu in trecutu átatea neazuri.

Astfeliu inse nu putem merge inainte, si de aceea este neaperatu de trebuintia, cá se gandimu, si se combinámu asupra acestui faptu, si se ne notámu bine, ca daca voimu se prospe-

rámu, atunci este neaperatu de trebuintia, cá se venimu in curatu cu impregiurarea, carea la ori care societate este conditiunea principala de esistentia, si anume: ca nici biseric'a, nici alte corporatiuni, diu cari facemu parte, nu potu progresá pana atunci, pana cand nu ne vomu deprinde, cá in casurile, cand suntem chiamati a lucrá ca membri ai unei corporatiuni, se uitámu pentru momentu interesele personale, si se lucrámu numai pentru promovarea causeroru comune, respective ale corporatiuniloru, dela a caroru inaintare potem apoi asceptá cu dreptu cuventu si inaintarea intereseloru nóstre personali.

In urm'a unui morbu indelungatu trecù la cele eterne Marti'a trecuta deminéti'a la 8 óre. Astfeliu se departá din mediloculu nostru unulu din acei venerabili betrani, care in timpuri grele lucrá din respoteri la inaintarea neamului românescu.

Scirea despre trecerea lui din viétia nu surprinse multu pre nimenea in vederea faptului, ca densulu de opt ani acum, dupace obositu de o munca grea si iudelungata sub sarcin'a greutáti aniloru trecuse in meritatululu statu de pensiuine — incetase dela orice activitate. Cu tóte acestea in momentulu despartirei mare a fost durerea tuturor romaniloru bine semtitori, pentruc'a mare este tributulu de recunoscintia, cu carele i-detoresce biseric'a si natiunea reposatului.

Spre a poté apretiuí viéti'a si activitatea reposatului in Domnulu, trebue se-ne revocám in memoria timpulu si timpurile, in care a traitu, si a lucratu densulu pre terenulu celu mai greu, celu mai obositoriu si dóra si celu mai nemultiemitoriu: pre terenulu educatiunei neamului românescu. Spre a poté face acést'a, trebue se-ne uitámu in cartea cea mare, in istori'a culturii romaniloru din Ungari'a si Banatu.

Nu avemu pana acum acésta carte, de aceea ne vomu incercá a dá o schitia scurta din acésta istoria, incât ne-am potutu cascigá unele date.

Erá pre la finea secolului trecutu, cand la noi in tíera se formase unu curentu favorabilu scólei si instructiunei.

Se incepuse a-se ridicá scóle prin comunele mai mari sub inspectiunea unoru inspectori districtuali, denumiti de guvernulu. Lipsea inse cu

totulu personalulu, din carele sè-se denumésca invetiatori cu pregatirile trebuintióse.

Dreptu aceea spre a poté veni in ajutoriu scóleloru greco-orientale din Ungari'a si Banatu pre la inceputulu seclului presentu Imperatulu si Regele de pia memoria Franciscu Antaiulu, incredintiá unui barbatu de autoritate de religiunea nóstra, carele locuiá in Vien'a cu numele Nestor Ioanovicu, cá se-i faca unu planu, cum s'ar poté ridicá aceste scóle.

La sfatulu numitului Nestor Ioanovicu, Imperatulu-Rege Franciscu Antaiu decretá infientierea a trei preparandie pentru tenerimea gr. or. si anume: un'a in St. Andreiu cu limb'a de propunere serbésca, un'a in Pest'a cu limb'a de propunere grecésca, ér a trei'a in Arad cu limb'a de propunere romana, si pentru sustienerea acestoru scóle se introduse totu prin grati'a numitului Monarchu auct'a scolara, eiectata pre poporatiunea gr. orientala. Totu spre acestu scopu se introduse in biserici tasulu alu treilea. Venitele din aucta si din tasulu alu treilea se trameteau la Pest'a, unde se administrau prin epitropi'a fonduriloru bisericesci si scolarie comune.

In urm'a acestei dispositiuni maiestaticce se deschise in 3 Noemvre anulu 1812 preparandi'a romana din Arad -- denumindu-se de profesori Ioan Mihuti, Demetriu Cichindealu, Dr. Iosif Iorgovicu si Constantinu Log'a Diaconovicu.

Multa vreme avù se lupte acésta scóla cu mari greutáti. Nu avea localulu seu propriu, ci prelegerile se tieneau in locale inchiriate, ér in cleru, mai cu seama in clerulu inaltu, carele precum se scie pre atunci erá parte mare de alta nationalitate, se formase unu curentu cu totulu contrariu acestui teneru institutu de cultura.

Zelulu profesoriloru inse, activitatea loru, condusa de inime adevratu romanesci, delaturá incát se potù aceste greutáti, si facù, ca scól'a se-si urmeze cursulu ei, crescendu aci in fiacare anu multime de teneri, preparati pentru carier'a invetiatorésca.

La anulu 1821 murind profesorulu Dr. Iosif Iorgovicu, deveni vacanta catedr'a de matematica si de pedagogia; si in loculu densului fu denumitu de profesoru tenerulu Alecsandru Gavr'a.

Densulu a fost nascutu la anulu 1797 in Oradea-mare din parinti cu dare de mana. Studiele gimnasiale si juridice le-a facutu in Oradea mare intr'unu timpu cu fericitulu Emanoil Gojdu. Dupa absolvare intrá in servitiu cá cancelistu sarlarisatu la comitatulu Bihariei.

In acestu postu tenerulu Gavr'a nu se sentiá bine, si de aceea schimbá carier'a, si trecù in postul de profesor la preparandi'a din Arad, si alaturea cu colegii sei lucrá di si nópte pentru ridicarea acestui institutu.

Munca grea si obositoria erá acést'a in nisce timpuri, cand profesorulu nu avea se lupte numai cu greutáti, ce le intempina educatoriulu in genere, ci avea totu de odata a suportá si necazurile, ce proveneau din dese fluctuatiuni si schimbári, prin cari a trecut patri'a nóstra.

Ori cum au fost timpurile, si ori cum a lucratu reposatulu si colegii sei, faptulu este, ca densii la reintrarea in viéti'a constitutionala ne-au predatu acésta scóla, cá o scumpa ereditate, si cand am potutu se lucrámu, si se ne misi-cámu mai liberi pe terenulu instructiunei, am aflatu unu fundamentu, pre carele se putem cladí mai departe edificiulu instructiunei nóstre elementari. In acést'a are fara indoiéla mare meritulu reposatulu Gavr'a.

Elu ca profesorulu si dela anulu 1864 dupa mórtea fericitulu Ioan Popovicu cá directorulu se distingea prin punctualitate, rabdare si iubire facia de elevi. Prin aceste insusiri, precum si prin unu servitiu indelungatu de 55 de ani si-a facutu locu in istori'a culturii poporului romanu, si nimenea nu va poté scrie istori'a desvoltárii poporului nostru din aceste párti -- fara se amintésca si numele lui.

La putieni ómeni le este dat'a, se ajunga in oficiu unu timpu de 55 de ani de servitiu cu onóre. Putieni ómeni potu dice despre sene cuvintele, cari le rostí reposatulu cu ocaziunea trecerii sale in pensiune, cand la solenitatea ce se tienù la institutulu pedagogico-teologicu la inceputulu anului scolariu 1876/7 la despartirea densului de acésta scóla -- cu ochii plini de lacrimi rostí cuvintele :

„Adio institutu cinstitu,
Remani dulce fericitu
Cincidieci de ani ti-am servitu
Si cu cinci te-am daruitu.“
Fie-n lume laudatu
Totu cât eu am semenatu.“

Astfelulu repesatulu esi din acésta lume ducendu cu sene convingerea, ca in viéti'a si-au implinitu detorinti'a.

Elu a trecut in alta lume, dupace a vedutu aici pre pamentu, ca scól'a, carei'a a servitu a facutu in timpulu din urma progresu, precum densulu in totu timpulu servitiului seu indelungatu n'ar fi potutu sperá si asteptá dupa impregiurárele, in cari a trairu, si a servitu; si astfelulu a dusu cu sene acea multiemire, ca urmatorii lui in servitiu se gasescu in conditiuni mai favorabile, si scól'a acést'a va inaintá, si va deveni unu puternicu foculariu de cultura pentru poporulu romanu din aceste párti.

* * *

Inmormentarea reposatului se intimplá Joi dupa amédi La servitiulu funebru, oficiatu de pa-

rintele protopresviteru tit. Ioan Rusu, ieromonachii Augustin Hamsea si Vasiliu Mangra, preotulu Gavriil Bodea si protodiaconulu Ignatiu Pap — erá de facia Pré Santi'a S'a parintele Episcopu Ioan Metianu, membrii consistoriului eparchialu, corpulu profesoralu alu institutului pedagogico-teologicu dimpreuna cu elevii acestui institutu, o multime de inteligenti romani si streini, intre cari erá si inspectorulu regiu de scóle Petru Kerner, si inspectorulu scóleloru orasiului Arad Stefan Simay.

Cu acésta ocaziune ieromonachulu Augustin Hamsea tienù unu discursu, in carele schitiá pre scurtu viéti'a reposatului, si dete expresiune tributului de recunoscintia, cu carele i-detoresce biseric'a si natiunea.

Fie-i tierín'a usióra si memori'a binecuvantata !

Cum este aratur'a asia va fi si secerisiulu.

Anii buni, roditori au inceputu sa fie rari, pentru cá pamentulu prin productiunea continua s'a cam sleitu, a perdutu din puterea ce o avea. Pana cand acél'a erá grasu, nu reclamá o cultura mai ingrijita, erá de ajunsu ae-lu scormonesci putienu, si se-lu semeni, pentru cá se aduca róde imbelsiugate, chiar si in ani de acei'a, cand accidente atmosferice nu erau favorabile. Atunci avuti'a pamentului erá asia de mare, in cât suplinea atát cultur'a defectuósa, cât si alte impregiurári favoritóre. Astadi inse nu mai are pamentulu acea fortia. O seceta mai mica, o plóie cu sóre, unu ventu rece, este de ajunsu, ca se compromita, séu in casulu celu mai bunu se reduca secerisiulu.

In anulu acest'a chiar, in Maiu a fost putienu seceta, iérb'a erá parlita de arsi'ti'a sórelui, incát vitele nu aveau ce se manance; totu atunci inse in locurile bine arate si sapate porumbulu si alte plante erau verdi. Am vediuta gradini, in cari erau legume in pamentu sapatu si de alta parte erá érba, care in lun'a lui Maiu, din lips'a plóiei erá ca arsa, pe cand legumele erau vesele si nu sufereau de locu de seceta, de si nu le udá nimenea.

Éta cum se explica acest lucru !

Esté cunoscutu ca in pamentulu indesatu, argilos—lutos—nu intra umediél'a. Unu bulgare va fi uscatu la mijlocu si dupa ploile cele mai mari, nu se sfarima intr'o véra intréga. Acést'a o scie fiecare agricultoru. Cu cât vor fi inse particelele pamentului mai multu departate unele de altele, seau rarite, cu atáta *va primi mai multa umiditate* in golurile ce le are si va petrunde in adencimea aceea, in care este raritu pamentulu.

In timpu de plóie pamentulu aratu seau sapatu se umple cu apa, pe cand celu ne aratu primesce nu mai fórté putienu apa, si cealalta curge pe aci in colo. Acést'a se intempla mai vertosu cu pamentulu argilosu, de care avemu mai multu in tíera. Cand urméza seceta, pamentulu celu nearatu indata si-pierde putien'a umediéla si suferé, pre cand celu ce a fost sapatu seau aratu pierde umediél'a numai la suprafati'a sa, unde formandu-se unu stratu uscatu, acest'a impiedica evaporarea umediei, ce se afla in stratulu

inferioru si aceea in timpulu secetei se comunica stratulu superioru, intocmai precum se urca oleulu pe fitilulu unei candelé.

De sine se intielege ca *cu cât va fi pamentulu aratu mai adencu, cu atáta primesce in casu de plóie mai multa umeditate si prin urmare póte resista unei secetei mai indelungate.*

Pamentulu care s'a aratu bine de cu tótna, peste érba primesce umediéla multa si resista secetei de primavéra intr'unu modu admirabilu. Adevérulu este ca daca cinev'a vá ará seau sapá pamentulu in timpu de seceta, acél'a se usuca perdiendu-si tóta umediél'a, pentru aceea agricultorii practici nici odata nu prasiescu porumbulu in timpu de seceta indelungata, ci astépta o plóie. Acést'a insa nu va se dica cá este bine, ca pamentulu aratu se aiba la suprafatia o scórtia intarita, din contra cu cât va fi pamentulu la suprafati'a sa mai raru, cu atáta primesce mai multa umediéla din atmosfera, in timpulu noptii.

Radacinele planteloru strabatu in pamentu in adencime considerabila, mai vértosu cand intimpina in calea loru pamentu bunu. Sant plante ale caroru radacini strabatu la o adencime de 2—3 stengeni si si mai bine, spre esemplu lutiern'a. Plantele spicóse si porumbulu inca si-intind radacinele pana la 2—3 palme. La totu casulu se póte constatá, cá radacinele planteloru intra intr'o adencime de celu putienu o palma, de unde-si sugu nutrimentulu in casulu, cand afla acolo pamentu grasu si cultivatu.

Ar crede póte cineva, ca plantele si-intindu radacinele *in laturi*, in apropierea suprafetii pamentului. Acést'a inca se intempla acolo, unde plantele stau rari. Dupa ce inse cele mai multe plante cultivate se sémana dese, precum gráulu, orzulu, inulu etc., acéstea nu-si potu intinde radacinele in laturi, din caus'a cá se intelnescu cu ale celei-alalte, prin urmare sunt constrinse a se intinde in josu, presupunendu cá nu intempina pedeci, ci pamentu bunu si raritu, care le atrage. Din contra unde intimpina pamentu vertosu — ne aratu, — lipsitu de umediéla si grasime, radacinile sunt constrinse a se intinde in laturi, incurcandu-se cu radacinile planteloru din juru, unde forméza o tiesatura désa de radacini, si se nutresce un'a pe socotél'a celei-alalte. De la unu timpu plantele mai slabe trebue se péra, remanendu numai cele mai tari, cari mai vegetéza pana este umediéla in pamentu, indata ce urméza insa o seceta, fie si mai scurta, se usuca tóte din lips'a nutrimentului. Acést'a se póte observá adese-ori pe campiile semenate.

Cu cât va fi inse pamentulu aratu mai adencu, cu atát vor puté stá plantele mai dese, si vor ajunge mai multe la perfectiune.

Este constatatu dara, cá aratur'a adenca resista in contra secetei, se vedemu acum ce se intempla in timpu ploiosu ?

Cand sunt ploii multe, in pamentulu care este aratu la o adencime considerabila se asiédia apa in stratulu inferioru, si primesce apa multa, fara ca acést'a se stea balta la suprafatia, pentru aceea pamentulu, care a fost aratu adencu si dupa ploile cele mai mari inca apare sbicitu, si plantele nu suferu de umediéla pré multa; pe cand in pamentulu, care nu s'a aratu la adencimea ceruta, dupa o plóie mai mica inca lu-vedemu ca o balta cu noroiu, in care indata ingalbinescu plantele din caus'a apei prea multe.

Din contra pamentulu aratu mai adencu umediél'a pré multa o pastréza in stratulu inferioru

timpu mai indelungatu, si o impartasiesce stratului superioru, cand acest'a este uscatu in timpu de seceta.

Prin urmare in pamentulu, care s'a aratu la adencimea ceruta, plantele nu suferu nici de seceta, nici de umediela pré multa, si fiind-ca radacinele loru potu strabate mai afundu, nu suferu in asia mesura nici de geru, pre cum nici de schimbarile repedi ale temperaturiei.

Pamentulu, care s'a aratu adencu, contine o cantitate mai mare de materii vegetale si plantele intindindu-si radacinele in adencime sugu de acolo nutrimentulu, care in lips'a araturii adencite, ar fi silite a-lu luá din apropierea suprafetiei pamentului, unde in timpu de seceta nu-lu afla din lips'a umediei. Acést'a este caus'a, pentru care in pamentulu aratu mai adencu plantele stau mai dese, sunt mai tari, si nu cadu asia usioru ca in pamentulu, care s'a aratu mai in fatia.

Prin aceste credu, cá am demestratu de ajunsu cum cá aratur'a *trebuie se fie mai adencita*. Acést'a se recomanda agricultoriloru cu tóta seriozitatea ca prim'a conditie, de la care depinde in mare parte rezultatulu secerisiului.

Unu vechiu proverbu latinescu dice cá „in natura nu se da saltu,“ prin urmare ar fi gresitu cine va, a carui aratura pana acum erá de 2—3 degete, a ará de-odata pamentulu la adencime de o palma, aducendu la lumina pré multu pamentu de celu mortu (unii ii dicu pamentu *viu*), care in anulu primu nu este capabilu se nutrésca plantele, pana cand nu-lu va strabate câtva timpu sórele si gerulu.

Fie-care aratura se fie cu unu degetu mai adenca ca cea premergátore, pana ce va ajunge la adencimea ceruta, cam de 20—24 centimetri, seau o palma. Cand se face ogorulu de tómná, este mai bine sè se are pamentulu mai adencu, acést'a inse se nu se faca nici odata inaintea unei semenaturi; éra dupa ce s'a ajunsu odata adencimea ceruta, sè se are totdeún'a la aceeasi adencime, exceptiune se face numai cand s'a pusu gunoiu pe pamentu, si cand se ara mirisitea, pentru cá nu ar fi bine, ca gunoiulu seau mirisitea se fie pré multu acoperite cu pamentu.

Ogorulu de tómná inse totdeún'a se ara adencu, chiar si in casulu, cand ar fi mirisite.

Am vediutu mai susu, cá plantele la totu casulu prosperéza mai bine in pamentulu, care s'a aratu mai adencitu, in care le cresc radacini mai multe, cari nutrescu plantele mai bine, si acést'a face, cá plantele se fie mai sanatóse si mai tari. Am vediutu din contra cá in pamentulu, care nu s'a aratu la adencimea ceruta, radacinele plantelor se afla in apropiere de stárafati'a pamentului; si astfelu nu au locu de ajunsu, ca sè se póta desvoltá, prin urmare remanu pipernicite, in care stare nu póte se nutrésca plantele de ajunsu, si aceste remanu mai slabe, intardie in desvoltarea loru, cele de tómná nu potu infratii, si nu se intarescu la timpu, si daca in starea acést'a le ajunge o iérna lipsita de zapada, se intielege de sine, ca atari semenaturi trebuie se piéra, pe cand acele cari avendu pamentulu aratu la adencime au potutu se infratiésca, si sè se intarésca tómn'a; in starea acést'a ele suferu mai putienu chiar si atunci cand iérn'a este cu totulu nefavoritóre samanaturiloru de tómná.

Totu asia se intempla si in alte casuri cand o plóie cu sóre seau vre-unu ventu rece aduce mana, taciune, rugina seau alte bóle. Plantele sanatóse si desvoltate la timpu potu se lupte in contra acciden-

teloru atmosferice, asia incát numitele bóle pe aceste nu le ataca de locu, seau numai fórté putienu, pe cand plantele crescute intr'unu pamentu, care nu a fost aratu destulu de adencu, sunt mai putienu desvoltate, mai delicate si in starea acést'a unu accidentu atmosfericu cât de micu, le ataca, si produce unu morbu seau altulu.

In anulu acést'a chiar, prin Maia, unele gráne erau oparite seau palite, o parte din frundie erau uscate, pe cand altele gráne erau frumóse, verdi ca desaversire, acestea erau semanate in pamentu bine cultivatu si aratu la adencimea ceruta, pe cand a celoru din taiu dupa obicei, de dóne trei degete.

Prin urmare putem conchide cá aratur'a adencita, in cele mai multe casuri scutesce plantele in contra málurei, manei, taciunelui si in contra altorú accidente produse prin prea dese schimbari ale atmosferei. „Econ. rurala.“

Stefanu Popu.

D i v e r s e.

* O distinctiune meritata. Am primitu si o impartasim cu bucurie scirea, ca cartea profesorului dela institutul nostru teologico-pedagogicu *Dr. G. Vuia* a obtienutu aprobarea, ministeriului instructiunei publice din Romani'a. Éta actulu: „Romani'a. Ministeriulu Cultelor si alu Instructiunei publice. Divisiunea scóleloru. Nr. 12499. Domnulu meu! In urm'a esaminarii facute opului DVóstra intitulata „*Higien'a Populara*“ Subscripsulu, audindu pe Consiliulu permanentu de instructiune, are onóre a Ve comunicá, cá apróba mentionatulu opu ca carte didactica pentru usulu eleviloru din scólele secundare. Primiti Domnulu meu asigurarea deosebitei mele consideratiuni. Ministru secretariu: Gr. Tocilescu. Sief Divis. P. Stanescu.“ Felicitámu din inima pre amiculu nostru cu atát mai multu, cáci pre cât scim cartea sa este primul opu didacticu, carele a fost aprobatu pentru scólele fratiloru de peste Carpati fara a fi tiparitu in Romani'a.

* Himenu. Dlu *Vasiliu Belesiu*, teologu absolutu a incredintiatu pre domisiór'a *Minc'a Chirilescu* din Chitighazu. Le dorimu viétia fericita!

* Ofertu pre seam'a seminariului diecesanu. d. Ioan Ionescu, invetiatoriu in Giul'a magiara a contribuitu pre seam'a seminariului diecesanu sum'a de 10 fl. v. a. Pentru acésta suma i-esprimámu in numele causei sante si pre acésta cale multiemita.

† Necrologu. Parintele *Vasiliu Zorlentionu*, parochu in Capruti'a, asesoru consistorialu si inspectoru cercualu de scóle a incetatu din viétia Duminec'a trecuta in etate de 63 de ani. Pre reposatulu lu-deplánge soci'a sa si intregu poporulu din comun'a Capruti'a, carui'a i-a servitu cu credintia si cu demnitate unu lungu siru de ani. Remasitiile pamentesci ale reposatului s'au depusu spre odichna eterna Marti'a trecuta. Cu acésta ocaziune oficiá parintele protopresviteru *Vasiliu Belesiu* cu asistentia mai multorú preoti. La finea servitiului funebru parintele protopresviteru intr'o cuventare bine semita espuse intr'unu modu fórté nimeritu viétia si activitatea reposatului, ca preotu, inspectoru scolaru si asesoru consistorialu, ér poporulu, care erá de facia, erupse in lacrimi, vediendu-se parasitu de pastorulu seu celu bunu.

Fie-i tierin'a usióra si memori'a binecuventata

* O reuniune de creditu in Timisiór'a. Intelligenti'a romana din Timisiór'a fara deosebire de confesiune si coloritu politicu — precum cetimu in „Luminatoriulu“ de ieri — a facutu unu planu, si are degia gat'a si proiectulu de statutu pentru infientia-rea unei reuniuni de creditu cu unu capitalu de 30,000 fl. impartitu pre 600 de actiuni de câte 50 fl. Actionarii voru avé a depune la subscriere pentru fiecare actiune sum'a de 5 fl. v. a. si 30 cr. cá spese de intemeiare; restulu din valórea de actiune se va plati, dupa cum va otari directiunea, nici cand inse mai multu cá 10% de odata, si nu in timpu mai scurtu, ca 30 de zile.

Pentru realisarea acestei intreprinderi s'a conchiamatu o conferintia generala si publica pre diu'a de 19 Noemv're st. n. a. e. in sal'a otelului „Principele de coróna“ in Timisióra, la 10 óre inainte de amédi. Invitárele sunt subscribe prin dlu avocatulu Emanoil Ungureanu. S'au speditu 100 de invitári, si, precum scrie „Luminatoriulu“, nu numai cei invitati, ci fiecare omu onorabilu este binevediatu.

Felicitámu pre fratii nostri din Timisióra pentru acésta fericita ideia, si le dorimu celu mai bunu succesu intru realisarea acestei intreprinderi atât de salutarie.

* Consiliulu permanentu alu instructiunii s'a pronuntiatu in cestiunea facultáti de teologia; se vor alipi patru cursuri nóue la facultatea de litere din Bucuresci, si anume: 1 limbile semitice. 2 istori'a bisericésca si in specialu a bisericeii romane, 3 elocinti'a religiósá si 4 limb'a paleoslava, — pana cand facultatea de teologia va puté avea o fiintia legala. Pentru facerea acestoru cursuri s'a recomen-datulu ministrului d. Dr. Nitiulescu, arhierulu Enacianu si arch. Dr. Timusiu, ér pentru catedr'a paleoslava ministeriulu vá intrá in tratari cu unu renumitu slavistu, docentu la universitatea din St.-Petersburg, si care e romanu din Basarabi'a. De o cam data pana la organisarea seminarielor, tinerii cari au terminatu actualele siepte clase seminariale se potu inserie la cursurile nóue, obligati fiindu a urmá si cursurile de teologia si de filosofie dela facultatea de litere.

* Unu apostolu alu umanitáti. In Bologn'a, de langa Florenti'a (Itali'a) traiesce unu omu ce s'a sacrificatu sciintiei si omenirei. Numele seu e Cesar Mateiu; e conte si nu sciu de câte ori milionariu. Dupa infatisiare nu i-ai dá mai multu de 45 ani, in adeveru elu are 65 ani. Viéti'a s'a e data, precum spusei, omenirei: lecuiesce, prin ajutoriulu unoru ier-buri alpine ce se gasescu si in Americ'a, t ó t e bó-lele fisice intru cât nu e distrusu organismulu din omu. Si pentru ca scepticii (necreditorii) se nu sootésca cá voiescu a face o reclama acestui bogatu siu mare, voiu spune din capulu locului cá nu *primisce nici o plata* nici odata, chiar dela milionari. Unu bogatu din tíera propuindu-i a primi, pentru a dá saraciloru, plata, a fostu refusatulu cu aceste cuvinte: „am si pentru mine si pentru seracii mei.“

Dar éta pe ce se baséza metod'a acestui mare apostolu alu omenirei, care a organisatu prin staru-inti'a s'a in apropiere de palatulu seu, unu mare otel, unde cei ce vinu a-lu consultá au locuinti'a si mas'a numai pe 5 lei pe di.

Dr. Matei si-a disu: coruptiunea e in sânge s'au in limpha (apositare) de ce n'asi vindecá aceste 2

saune a-le reului? Cá omu bogatu si invetiatu a cantatu si a descoperitu medicamentele sale eftine si care nu potu face de cât bine. Mii de mii de ómeni, condamnatu de alti doctori, au gasitu, gratisu, vindecarea la densulu. Acést'a i-a facutu multi dusimani de mórté, si de aceea traiesce retrasu, dormindu in unu patu atírnatu de tavan si in o odaie a caroru dusiumele se retragu nóptea prin o mestesiugire minunata. Regele Italiei audiendu de minunile D-rului Matei l'a chematu la Rom'a pentru a-i incercá sciinti'a asupr'a mai multoru bolnavi de bóle incurabile; in câteva'a dile acesti suferindi din spitalulu St. Teres'a s'au insanetosiatu cu deseversire. In timpu de 2 luni mii de bolnavi din Rom'a, dela vladica pana la opinca si-au recapatatu sanatatea.

Romani din Romani'a chiar, au gasitu vindecarea la Bologn'a, desi Drii cei mai mari din tiara si strainetate le spusese unor'a cá nu potu fi vindecati.

Astfelu dn'a Vav'a Ghic'a care suferiá de schirosu s'a insanetosiatu cu totul; dlu avocatulu Bucsianu din Bucuresci, orbu de unu ochiu si surdu, in 8 dile s'a vindecatu; dlu Petroni membru la curtea de apelu din capitala si dlu Carlov'a mare proprietariu din Bucuresci etc.

Tratamentulu dlui Matei e electro-homeopatic; adeca vindeca iute cá electricitatea, prin doftorii simple cu proprietatea de a produce ele insusi asupr'a omului sanetosu simptomele ce se asémána acelor'a ce se cauta a-se combate.

Si fiindcá veni vorb'a de *homeopatie* se spune cá acésta metoda are ca axioma: *Similia similibus curantur*. Numirea homeopatie vine dela elenesculu *homoios* asemenabilu si dela *pathos*, bóla. Metod'a homeopatica are multi partisani printre doctori, precum are si adi metod'a *alopatica* dela *allos* alt'a si *pathos* bóla. Hipocrat dicea: *Contraria contrariis curantur* adeca aforism cu totulu opusu axiomei de mai sus.

Parintele homeopatiei fú Dr. Samuel Hahnemann; elu se nascú la 10 Aprilie 1755 in Maiesen orasielu din Saxoni'a. Studiele sale le-a facutu la Lipsce'a si Vien'a, ér tes'a s'a o sustienú in Vien'a in 1776.

Onor. dnu avocatulu Petre Borsiu, dela care avem notitiile relative la miraculós'a curarisire a dr. Mattei si care ne asigura autenticitatea, ne spune urmatórea istorióra relativa la erburile lecutóre.

Dlu avocatulu Ractivan avea la vi'a s'a din Dealu-mare unu chelaru betran; elu avea unu sierpe fórté mare, gasitu in casuti'a dela vie, i-lu iubiá si-lu hraníá cu lapte.

Intr'o di mosneagulu gasi sierpele casei bolnavu cu spinarea impunsa in o grinda a podilei, dlu Ractivan vine tocmai cand se vaitá chelaru de nenorocirea intemplata sierpelui seu. I-dise se-lu omóre, mosnégulu refuza dicend cá daca vá omori sierpele casei, móre si elu. A dóu'a di vede la fantana din vale sierpele seu luandu cu gur'a nisce erburi pe care si-le punea sierpele pe ran'a s'a, preste 10 dile sierpele se vindecá si mosneagulu avú bucuri'a a vedé sierpele mánccându lapte din strachin'a s'a cá mai inainte.

Mosneagulu profitá de descoperirea instinctului sierpelui, luá din acele erburi tamaduitóre, le uscá, le pisá, si facú o doftorie e cu care vindecá multe rani ale bolnaviloru de prin pregiuru. Stapanulu seu afland de acést'a i-cerú se-i spuna ce erburi sunt acelea ce vindeca asia siguru. Mosneagulu refusá si secretulu seu muri odata cu densulu. „Gazet'a Sat.“

* **Unu armurier preistoric in Franci'a.**— Unu archeologu breton, d. Gaillard, din Plouharnel, care a facutu atâtea servicii pentru conservarea dolmenilor si menhirilor (monumente druidice) din Morbihan, si care s'a distinsu deja prin numeroase descoperiri de monumente din timpurile preistorice, a mai facutu acum in urma nisce descoperiri foarte insemnate.

Pe o stânca, de care se isbesce cu furie valurile marii, la extremitatea sud vest dela Quiberon, in partea despre Beg in Goalannec, a descoperitu si exploratu unu atelieru de instrumente de silex, din epoc'a petrei cioplite. Descoperirea este dintre cele mai insemnate: s'a gasitu: bricege, lanci, bóbe de colanuri. sageti si topóre in mare numeru. Aceste diverse instrumente (fabricate de silex séu de pétra cioplita) sunt unele abia incepute, ér altele terminate; este dar foarte lesne d'a cunoşce fabricarea lor.

Printre aceste obiecte se afla si unu amnaru formatu dintr'unu fragmentu de aerolitu ale carui urme despre intrebuintiarea lui sunt necontestabile, si care se potriveste foarte bine cu descriptiunile publicate de d. John Evans in oper'a sea: *Etatea de pétra*.

In acestu atelieru s'a gasitu chiar si scheletulu fabricantului; craniulu are o grosime de 8 pana la 9 milimetre.

Resultatulu acestoru descoperiri atât de interesante a fost transmisu societátii de antropologie, cu toate obiectele gasite si una raportu alu exploratorului.

Acést'a este pentru invetiata asociatiune unu frumosu obiectu de studiu. „Rom.“

* **Unu copilu miraculosu.** Unu baiatu slabu, palidu, in versta de 9 ani, nascutu la Waag-Neustadt in Ungari'a, anume Filip Roth, posiede unu talentu matematicu suprandietoriu. Baiatulu sémana in tocmai cu ceialalti copii de verst'a lui: e de marime normala; fati'a lui e palida dar nici de cum bolnavicioasa, perulu e negru si desu, gur'a buzata, ochii negri, numai lucirea loru extraordinaria se póte considera é anormala. Specialitatea lui este calcululu mintalu; face aditiuni, multiplicatiuni si divisiuni cu sume de 5, 6, 7, 8 si pana la 12 cifre, estrage radacin'a patrata si cubica, si imparte unu numeru óre care de ani (pana la 100,000) in atomele sale, adeca in luni, septemani, dile, óre, minute si secunde, si toate acestea fara vre-o invederata silintia, seau ostenéla si intr'unu timpu mai scurtu de cât trebuie unui calculatoru s'o faca in scrisu. In momentele cand mititelulu calculatoru este ocupatu cu deslegarea unei teme, corpulu lui pare agitatu de-o preocupatiune nelinisita: degetele lui invirtescu palari'a lui séu ori care ultu obiectu, ochii sunt in miscare permanenta, invertindu-se in cercu par-cá ar cautá cev'a, asemene si buzele lui s'affa neincetatu intr'o miscare convulsiva. Ori-cine e cuprinsu de mirare audiendu cum acest baetasi invertesce miliardele, miliónele si sutele de mii par'ca s'ar atinge de nuci. Daca ar avea in punga sumele gigantice cu care se jóca, negresitu cá n'ar fi alesu calea spinósa a productiunilor publice. Miculu mester in art'a de-asi sferim'a capulu fara pericolu aréta acum talentulu seu la Vien'a in sal'a asociatiunei musicale. Talentulu seu inse nu-lu popresce a gasi mare placere la jocuri copilaresci, insusi a marturitu cá prefera laudelor publicului a jucá cu camaradii lui cu mingea.

* **O insemnata descoperire artistica in Oland'a.** La Vecht, in Oland'a, s'a descoperitu, in nisce impre-

giurári foarte ciudate, dóne opere pana aci necunoscute ale lui Rembrandt.

Acum câte-va septemani, se vindea la castelulu din Maurik portrete vechi apartienendu familiei Beeresteyn. Aceste portrete, fiind considerate ca nisce opere d'o valóre secundara, erau trecute in catalogu ca nisce simple tablouri. Printre ele se aflau si dóne ale lui Rembrandt, mai multu séu mai pucinu stricate pe ici pe colo de prafu, dar d'o autenticitate necontestabila. In timpul expositiunii ce s'a facut mai nainte de vindere, nisce amatori, stergendu práfulu de pe ele, descoperira pe dóne din aceste tablouri sematur'a „R. H. van Ryn“ si dat'a 1632, si constataru astfelu, cá aceste portrete erau din ceadantaiu perióda a maestrului. Ca toate acestea amatorii nu spusera nimenu nimicu, sperandu fara indoiala a atrage singuri folóse din acésta descoperire. In momentul vinderei, pretiurile se urcara repede pentru aceste dóne tablouri dela 40 la 50 mii florini.

Atunci famili'a Beeresteyn intielese care este origin'a acestoru dóne opere capitale si incepú se concureza, urcandu-le pana la pretiulu de 75 mii florini (o suta cincidiece si optu mii franci), pretiu cu care le si cumpera. „Rom.“

* **Celu mai vechiu diariu din lume.**— Éca câte-va amenunte asupra celui mai vechiu diariu din lume, care a fost acum in urma transformatu.

Gazetta din Pekin, a carii fundatiune datéza din anulu 911 alu erei nóstre, dar care nu apare regulatu de cât din 1351, s'a transformatu acum in urma intr'unu modu complectu. Acésta fóie apare de câte-va septemani in trei editiuni: cea dantaiu, *King-Pau* (diariu alu capitalei) imprimatu pe hartie galbena, constituie diariulu oficialu alu imperiului Chinei; a dóu'a, *Hsing-Pau* (fóia comerciala), imprimata tot pe hartie galbena, contine stiri interesante pentru comercianti; a trei'a, *Titani-Pau* (fóia provinciilor), imprimata pe hartie rosie, contine estrase din cele dantaiu dóne editiuni.

Câte-si trele au cinci-spredece mii abonati; redactiunea este increditiata la siese membri ai academiei din Han-Lin.

In *Hsing-Pau*, se citea, acum câte-va septemani, o invitare adresata guvernorului orasiului Houam pentru a versá 2,000 taeli (16,000 franci) ce detoresce inca listei civile a Fiului Cerului, avendu in vedere, dice acestu documentu, cá caset'a imperiala este in acestu momentu aprópe secata. Caus'a ar fi, dupa limbele rele din Pekin, risipele imperatesei Hu-au.

* **Omulu fara bratiu.**— Se povesteste o anecdota foarte hazlie despre unu omu nascutu fara unu bratiu care se putea vedea la bálcuulu dela Saint-Cloud, in Franci'a.

Omulu fara bratiu s'a insuratu acum câti-va ani si a avutu unu fiu. Acést'a i-se intemplase la serbarea dela Neuilley. Toti binevoitorii vecini se grabira se vina pentru a felicitá pe fericitul tata, dar densii i-lu gasira tristu si posomoritu.

— Ce figura pentru o asemene di? Nu-ti pare bine cá ai unu copilu?

— Imi pare bine negresitu. Si cu toate acestea nu me potu opri d'a me gandi cu grija la viitorulu seu.

— Ce ideie!

— Da, cum o se traiésca! S'a nascutu cu amédoe bratiele. „Rom.“

Concursu.

Pentru indeplinirea postului invetiatorescu gr. or. rom. de clas'a I-a acum de nou infintiatu din comun'a *Iladiá*, protop. Bisericeii-albe dieces'a Caransebesiulu, comit. Carasiu-Severinu, se escrie concursu pana in 21 *Noemvre c. v.* in carea di va fi si alegerea.

Emolumintele sunt :

- a) Salariulu anualminte ficu 300 fl.
- b) Pentru lemne din care are a-se incalzi si scól'a 60 fl.
- c) Pentru quartiru invetiatorescu pe anu 50 fl.
- d) Pausialu pentru conferintia si scripturistica 20 fl.
- e) Si pentru curatirea scólei 10 fl.

Doritorii de a ocupá acest postu invetiatorescu susu amintitu sunt avisati a-si substerne recursele loro bine instruite conformu stat. org. bis. si reg. pentru invetiatori celu multu pana in 15 *Noemvre 1884 c. v.* la adres'a Onor. Comitetu parochialu gr. or. rom. din *Iladiá*, P. On. Domnu Iosif Popovicu protopresviteru tractuale in *Iam*, càci cele mai terdie nu se vor considerá.

In fine recurrentii sunt poffiti a-se presentá in vre-o Dumineca séu serbatóre in s. biserica pentru de a-si aretá desteritatea in cantu si tipiculu bisericescu.

Iladiá 14 Oct. 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu : **Iosif Popovicu**, protop. in *Iam*.

Conformu decisului Ven. Consistoriu dto 6/18 *Iulie a. c.* Nr. 1471 B. se escrie concursu pentru ocuparea postului de capelanu prin langa veter. preotu Ioanu Iancu la parochia din *Cinteu*, protopresviteratulu Chisineului comitatulu Aradului cu terminu de alegere pe 11 *Noemvre 1884 st. v.*

Emolumintele capelanului vor fi :

- a) $\frac{1}{2}$ parte din sesiunea parochiala de 30 jugere pamentu aratoriu si fenatiu, b) $\frac{1}{2}$ parte in natura din biru dela 150 case, c) $\frac{1}{2}$ parte din venitele stolarie.

Dela recurrenti se cere se aiba 8 clase gimnasiale si maturitate, éra recursele conformu stat. org. si regulam. pentru parochii ale substerne la adres'a Comit. par. Prea On. Domnu Petru Chirilescu protopresv. tract. in *Chitighazu (Kétegyháza)* pana la 5 *Noemv. st. v.*

Recurentii au a-se presentá in st. biserica in vr'o dumineca séu serbatóre spre a-si aretá desteritatea in cele bisericesci.

Cinteu la 7 Oct. v. 1884.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **Petru Chirilescu**, protopresviteru.

Nru 342 S

Pentru postulu invetiatorescu din *Surduculu micu*, tractulu Fagetului se deschide concursu cu terminulu pana la 15/27. *Noemvrie a. c.*

Beneficiulu acestui postu consta din 160 fl. v. a. 18-45 Hl. de cucuruзу, 6 fl. v. a. pentru sare, 6 fl. 40 cr. pentru lumini, 10 fl. pentru conferintiele invetiatoresci, 32 metri cubici de lemne din care se incaldiesce si scóla, pentru scripturistica 9 fl. v. v. si 3 jugere de pamentu si cortulu cu dóne odai.

Petițiile pentru acestu postu se trimitu in Caransebesiu la Consistoriulu subsemnatu.

Caransebesiu, din siedinti'a consistoriala tienuta in 20. *Septemvrie 1884.*

Consistoriulu diecesanu.

Pentru ocuparea postului invetiatorescu la scól'a confesionala gr. or. romana din comun'a *Brebulu*, protopresviteratulu Caransebesiu, se escrie concursu cu terminu de concurare pana la 20. *Octomvre 1884. st. v.*

Emolumintele sunt :

- a) Salariu in bani gat'a 300 fl.
- b) 8 stanjeni lemne in natura din care se incalzesc si scól'a.
- c) diurne la conferintiele invetiatoresci 14 fl.
- d) scripturistica 5 fl.
- e) quartiru liberu si gradina de 800⁰ apoi 2 jugere pamentu estravilanu.

Doritorii de a ocupá acestu postu sunt poffiti a-si tramite recursele instruate in sensulu stat. organicu Reverendissimului Domnu inspectoru scolaru subst. Ferdinand Musta, preotu in *Valeaboului*, p. u. *Karansebes*, — pana la terminulu susu indicatu.

Se conditionéza, ca competentii au a-se presentá in atare serbatóre in biserice'a din *Brebulu*.

Din siedinti'a comitetului parochialu gr. or. romanu, *Brebulu* 15/27. *Septemvrie 1884.*

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **Ferdinand Musta**, preotu si inspectoru scolaru subst.

De órece la 7/19 *Octomvre a. c.* nu s'a potutu efeptu alegerea de invetiatoriu in *Murani*, prin acést'a se escrie de nou concursu cu terminu de alegere pe 4/16 *Noemvre a. c.*

Emolumintele anuali sunt : 162 fl. 30 cr., 60 meti de grâu, 8 orgii de lemne, pamentu 4 jugere, pausialulu de scrisu 5 fl., 6 fl. pentru conferintie, quartiru liberu si gradina intravilana.

Recursele ajustate conform prescrieloru stat. org. si cu Testimoniu din limb'a magiara, se se substérna pana in 1 *Noemvre a. c.* subscrizului inspectoru de scóle per *Vinga* in *Szécsány*.

Comitetulu parochialu.

In contielegere cu mine : **Iosif Gradinariu**, inspectoru scol.

Licitatiune minuenda.

Comun'a bis. rom. gr. or. din *Seleusiu-Cighirelu*, voesce a face de nou acoperementulu bisericeii precum si putiena reperare pe zidulu bisericeii — acestu lucru e specificatu la 1400 fl. cu materialu.

Doritorii cari voescu a intreprinde acestu lucru au a-si trimite ofertele resp. sunt poffiti la licitatiunea minuenda ce se va tiené la 11/23. *Noemvre 1884* in *Seleusiu-Cighirelu*, prevediute cu vadiulu usuatu de 10⁰/₀. — Planulu si conditiunile se potu vedea in tóte dilele la oficiu parochialu.

Seleusiu-Cighirelu, 22. Oct. (3. *Noemvre*) 1884.

Demetriu Pandovicu, m. p.
preotu.